

Överenskommelse om samverkan för Kvinnofrid i Örebro län

Mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel

Länsstyrelsen
Örebro län

Titel: Överenskommelse om samverkan för Kvinnofrid i Örebro län – Mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel

Utgivare: Länsstyrelsen i Örebro län

Omslagsfoto: Mostphotos

Publ nr: 2015:2

Länsstyrelsen
Örebro län

Överenskommelse om samverkan för Kvinnofrid i Örebro län

*Mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt
prostitution och människohandel*

Vision

I Örebro län har vi nolltolerans mot alla former av våld.

Alla har oavsett kön, ålder, funktionsnedsättning, etnisk och religiös tillhörighet, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet tillgång till likvärdiga insatser.

Syfte och övergripande målsättning

Syftet med denna överenskommelse om samverkan är att de medverkande parternas insatser ska bli kända, effektiva och anpassade till målgruppernas behov.

Den övergripande målsättningen med denna överenskommelse om samverkan är att motverka våld i nära relationer och verka för kvinnofrid. Arbetet med detta ska präglas av ett helhetsperspektiv där berörda myndigheter, organisationer och frivilligorganisationer samverkar och samordnar sina insatser så att individens behov sätts i centrum.

Överenskommelsen omfattar följande utgångspunkter

Under de senaste åren har kvinnofrid diskuterats avseende vad området omfattar, samt hur våldet ska definieras och avgränsas. Denna överenskommelse utgår från följande utgångspunkter:

Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt till kroppslig integritet. Alla människor ska kunna leva i frihet från rädsla att utsättas för våld och övergrepp. För att åstadkomma detta måste förebyggande arbete och andra åtgärder som riktar sig mot både potentiella och konstaterade utövare av våldet stärkas samt skydd, stöd och hjälp till utsatta utvecklas och samordnas.

Överenskommelse omfattar mäns våld mot kvinnor och barn som bevittnar våld, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Överenskommelsen omfattar även våld mot HBT-personer¹ som utsatts för våld av sin partner, det vill säga våld i samkönade relationer. Alla ska ha tillgång till likvärdigt skydd, stöd och hjälp utifrån sin utsatthet, oavsett sexuell läggning.

¹ Homo- och bisexuella samt transpersoner

Länstyrelsen
Örebro län

Vidare omfattas särskilt utsatta grupper som personer med funktionsnedsättning, missbruksproblematik, äldre och personer med utländsk bakgrund. Förekomsten av hatbrott mot personer på grund av sexuell läggning eller könsidentitet samt etnisk eller religiös tillhörighet än majoritetssamhället föranleder att dessa också innefattas i våldsområdet.

Insatserna för att bekämpa våldet måste ta sin utgångspunkt i ett rättsligt, socialt, ekonomiskt och hälsorelaterat perspektiv, samt inte minst ur ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv. I de fall barn upplever eller bevittnar våldet måste särskild hänsyn tas till deras behov, förutsättningar och rättigheter.

Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Så lyder det fjärde jämställdhetspolitiska målet

Mäns våld mot kvinnor är ett omfattande problem som berör hela samhället, såväl kvinnor, män och barn. Ytterst är det en fråga om jämställdhet och kvinnors fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter.

Våld i nära relationer förekommer i alla samhällsgrupper. Det inkluderar fysiskt, psykiskt, sexuellt, materiellt, latent och ekonomiskt våld. Våldet kan yttras som exempelvis fysiskt aggressiva handlingar, psykisk misshandel, hot, våldtäkt eller andra former av sexuellt tvång. Olika former av kontrollerande beteenden som att isolera en person från familj och vänner, eller att begränsa tillgängligheten till information och hjälp räknas också till våld i nära relationer. En gemensam nämnare är att den som utsatts för våld och den som utövat våld har en relation med fysiska, psykiska, ekonomiska, praktiska och/eller sociala beroendeförhållande. Våldet leder till fysiskt och psykiskt lidande för de våldsutsatta och får omfattande konsekvenser för alla de inblandades livssituation.

Hedersrelaterat våld och förtryck skiljer sig från övriga våldsformer genom dess kollektiva karaktär, vilket innebär att det kan finnas fler förövare av båda könen. Offren kan vara både kvinnor och män samt flickor och pojkar.

Prostitution och människohandel innebär grova kränkningar av människors värdighet och medför livslångt lidande för dem som utsatts, samt utgör ett allvarligt hinder för social jämlikhet och jämställdhet mellan könen. Framförallt kvinnor och barn, men även män utsatts. De rekryteras, transporteras och säljs för att utnyttjas i prostitution. Människohandel innefattar även det som syftar till avlägsnande av organ, krigstjänst,

tvångsarbete eller annan verksamhet i en situation som innebär nödläge för den utsatte.

Uppdraget att samordna arbetet i länet

Alla insatser i kampen mot våld i nära relationer måste utgå från de våldsutsattas rätt till trygghet och säkerhet. Det är statens och kommunernas ansvar att tillgodose behovet av skydd och stöd. Arbetet ska omfatta både barnets och/eller den vuxnes våldsutsatthet samt den våldsutövandes perspektiv.

En viktig förutsättning för ett framgångsrikt arbete är en fungerande samverkan mellan länets aktörer. Att våra insatser är samordnade och att förutsättningarna för vår samverkan är tydligt formulerade är nödvändigt för att arbetet mot våld i olika former ska bli kraftfullt och effektivt.

I regeringens skrivelser 2007/08:39 och 2007/08:167 formuleras olika myndigheters och aktörers uppdrag gällande arbetet mot våld i nära relationer samt hur arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål ska bekämpas.

Länstyrelserna har regeringens uppdrag att samordna de olika myndigheternas uppdrag. Länstyrelsen ska ansvara för regionalt utvecklingsstöd till offentliga, ideella och privata aktörer som arbetar mot våld i olika former. Arbetet mot våldet ska vara preventivt, insatser ska göras på både kort och lång sikt, dessutom uttrycks det i regeringsuppdraget 2011 att arbetet ska följas upp och utvärderas.

Regeringens uppdrag innehåller krav på att stärka det förebyggande arbetet och innefattar flera aktörer såsom förskola och skola, SFI² och universitet, förebyggande hälsovård, MVC³ och BVC.⁴ Uppdraget innehåller även krav för att höja kvaliteten och effektiviteten i rättsväsendet, öka kunskapen om området samt att utveckla samverkan inom och mellan olika aktörers verksamheter. Frivilligorganisationerna är ett viktigt komplement till de offentliga verksamheterna i detta arbete

² Svenska för invandrare

³ Mödravårdcentral

⁴ Barnavårdcentral

Organisation

För att uppfylla syftet och den övergripande målsättningen med denna överenskommelse krävs en ändamålsenlig organisation. Samverkan och samordning behövs både på en övergripande strategisk nivå och på en operativ utförande nivå. Därför har följande samverkansstruktur med en styrgrupp och samverkansgrupper etablerats i Örebro län.

Det är en organisation som behöver utvecklas kontinuerligt för att svara upp emot de behov som identifieras i handlingsplanen för länet.

Länstyrelsen är sammankallande för samtliga samverkansgrupper. Förutom de samverkansgrupper som nämns nedan finns andra arbetsgrupper som satts samman kring specifika områden. Dessa arbetsgrupper varierar dock över tid. Länstyrelsen är ofta sammankallande även för dessa, men andra aktörer kan också sammankalla arbetsgrupperna.

Styrgrupp

Landshövdingen leder styrgruppen i arbetet för kvinnofrid och för att motverka våld i nära relationer.

I styrgruppen finns följande parter: Länstyrelsen i Örebro län, Region Örebro län och Polisområde Örebro län.

Samordning och samverkan

Länsgrupp för Kvinnofrid i Örebro län

Länsgruppen för Kvinnofrid i Örebro län utgör den övergripande samordnings- och samverkansstrukturen i vårt län. I gruppen medverkar idag följande parter: Länstyrelsen i Örebro län, Kriminalvården, Polisområde Örebro län, Region Örebro län, Åklagarkammaren, Örebro universitet, Migrationsverket, två kommunrepresentanter för övriga länsdelar och Örebro kommun, Brottsofferjourerna i Örebro län, Kvinnohuset i Örebro och RFSL⁵ samt verksamhetsrepresentanter för Centrum mot våld i nära relationer, Mansmottagningen och Barnahus. Representanterna från varje part har sina myndigheters och organisationers uppdrag och mandat i respektive grupp.

⁵ Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter

Länstyrelsen
Örebro län

Arbetsgrupper kring specifika områden och uppdrag kan tillsättas vid behov. De kan arbeta med kompetensutveckling, samordning, samverkan och/eller opinionsbildande samt visionärt.

Samverkansgrupp för att motverka prostitution och människohandel

I samverkansgruppen för att motverka prostitution och människohandel för sexuella ändamål i Örebro län ingår: Migrationsverket, Polisområde Örebro län, Socialtjänsten i Örebro kommun, Åklagarkammaren och Länstyrelsen i Örebro län. Gruppens medlemmar har fått utbildning för att kunna vara en länsövergripande resursgrupp i frågor om prostitution och människohandel.

Resursgrupp för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck

Ett antal personer med olika professioner inom skola, socialtjänst, ungdomsmottagning, primärvård, asyl- och invandrarhälsa och brottsofferjour i Örebro län har fått utbildning för att kunna utgöra en länsövergripande resursgrupp inom området hedersrelaterat våld och förtryck. Gruppens medlemmar finns till för samråd, stöd och vägledning inför hantering, bedömning och beslut i enskilda ärenden. De utgör också en resurs för information, utbildning och kompetensstöd. Gruppens medlemmar finns i första hand till för den egna yrkeskåren eller arbetsplatsen, och i andra hand för andra aktörer.

Fokusområden

Den enskilda individen behöver ofta insatser från olika myndigheter och organisationer. Dessa beskrivs i respektive aktörs handlingsplaner och riktlinjer. Ett respektfullt och professionellt bemötande, ändamålsenlig och effektiv hjälp utifrån var och ens individuella behov får inte hindras av organisatoriska gränser. Samordning och samverkan ska ske med kunskap om och respekt för varje myndighets eller organisations ansvar, uppdrag och kompetens med individens behov som utgångspunkt.

För att förebygga och motverka våld och övergrepp samt för att bemöta och stödja de som drabbas krävs kunskap, samordning och en bred samverkan mellan olika aktörer. Både inom och mellan kommunala myndigheter, regionala myndigheter och frivilligorganisationer. Arbetet mot våld i nära relationer ska innehålla både kort- och långsiktiga insatser. Samtliga fokusområden ska beaktas utifrån barnets och/eller den vuxnes våldsutsatthet och den våldsutövandes perspektiv.

De samverkande parterna bildar och deltar i arbetsgrupper för att kraftsamla kring olika fokusområden utifrån ett länsperspektiv. Parterna är gemensamt

ansvariga för fokusområdena, i handelsplanen preciseras varje parts särskilda ansvarsområde. Länstyrelsen i Örebro län har samordningsansvar.

Fokusområden:

1. Hälsöfrämjande/Förebyggande arbete

- Alla parter lägger vikt vid, och skapar resurser för, ett ständigt pågående främjande och förebyggande arbete i verksamheterna.

2. Vård och skadedokumentation

- Tidig upptäckt – identifiera våldsutsatta patienter genom att ställa rätt frågor.
- Bemötande – patienten/klienten blir respektfullt och professionellt bemött.
- Skador undersöks och dokumenteras enligt riktlinjer i samverkan med rättsmedicinsk expertis.
- Patienten/klienten erbjuds adekvat vård och behandling samt vid behov sjukskrivningsintyg.
- Patienten/klienten informeras om den hjälp och stöd som finns att få, samt får hjälp att ta kontakt med andra myndigheter och organisationer utifrån behov och situation.

3. Skydd och stöd

- Skydd och stöd finns alltid, både på kort och lång sikt, för den som behöver det.
- Individer med särskilda behov som till exempel barn och unga, äldre, personer med funktionsnedsättning, missbruks- och beroendeproblematik, HBT-personer samt personer med olika etnisk eller religiös bakgrund har samma möjlighet som andra att få den hjälp och det stöd som de behöver.
- Individen får information om och hjälp att ta kontakt med andra myndigheter och organisationer.
- Risk och säkerhetsbedömningar bör ingå som ett verktyg.
- Föreskrifter och riktlinjer är kända och implementerade.
- I enlighet med gällande föreskrifter ska utredning inledas om ett barn utsatts för eller bevittnat våld av närstående. De allmänna råden anger handläggningsrutiner.

4. Rättsprocess

- Polisanmälan uppmuntras alltid vid kännedom om brott och underlättas genom ett tryggt och rättssäkert bemötande på polismyndigheten.
- Ärenden handläggs skyndsamt.
- Informationen till brottsoffret om ärendets gång och att möjlighet till skydd i form av larm, besöksförbud m.m. finns.
- Båda parter får, genom målsägandebiträde respektive advokat, stöd i rättsprocessen och information om påföljder och/eller behandling.
- Risk och säkerhetsbedömningar bör ingå som ett verktyg.

5. Kompetens och metodutveckling

- Grundläggande kompetens om våld i nära relationer samt kunskap om de olika parternas ansvarsområden och arbetsgrupper finns inom varje parts verksamhet.
- Kunskap och kompetensutveckling sker inom ramen för varje parts verksamhet.
- Goda kunskaper om människohandelsproblematiken finns hos berörda myndigheter.
- Ett aktiv forsknings- och utvecklingsarbete drivs i nära samarbete med Örebro universitet.

6. Samverkansformer

- Överenskommelsen fastställer våld i nära relationer som prioriterat område för alla berörda parter.
- Handlingsplaner med riktlinjer och utsedda kontaktpersoner finns för respektive part.
- Relevanta nätverk och arbetsgrupper för arbete enligt denna överenskommelse finns.
- Myndighetsgemensamma aktiviteter för att främja samverkan genomförs.

Länstyrelsen
Örebro län

Uppföljning

Överenskommelsen kopplas till varje parts verksamhetsplan samt ligger i linje med länets arbete för jämställdhet, social välfärd, brottsförebyggande arbete och folkhälsa.

Styrgruppen har möten två gånger per år för uppföljning av överenskommelsen samt vid behov av att revidera den. Relevanta nätverk och arbetsgrupper⁶ etableras utifrån programmet. Sammankallande tjänstemän på Länstyrelsen förbereder ärenden till styrgruppen. Uppföljning av detta dokument skall göras år 2017.

Örebro den 19 januari 2015

Länstyrelsen i Örebro län

Rose-Marie Frebran

Polisområde Örebro län

Bo Andersson

Region Örebro län

Marie- Louise Forsberg Fransson

⁶ Arbetsgruppen för framtagande av reviderad överenskommelse har bestått av: Regionförbundet- Tarja Nordling, Örebro läns landsting- Lilian Iwarsson Sporrang, Örebro Läns Mansmottagning - Kersti Freed Klevmar, Kvinnohuset Örebro- Vuokko Erman, RFSL Örebro- Joachim Illena Ståhlgren Bouveng, Örebro kommun- Johan Westblad, Länstyrelsen – Maria Hagberg.

Länsstyrelsen
Örebro län

En samlande kraft!

www.lansstyrelsen.se/orebro

Besöksadress: Stortorget 22
Postadress: 701 86 Örebro
Telefon: 010-224 80 00
E-post: orebro@lansstyrelsen.se